

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL
BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMINDA YER ALAN
COĞRAFYA DERSLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

İmran SARIKAYA

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Eylül, 2015

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : İmran

Soyadı : Sarıkaya

Bölümü : Coğrafya Öğretmenliği

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Coğrafya Derslerine İlişkin Görüşleri

İngilizce Adı : The Opinions Of Social Studies Teacher Candidates About Geographical Lessons Which Is Situated In Social Studies Teaching Licence Programme

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Adı Soyadı: İmran Sarıkaya

İmza:

Jüri Onay Sayfası

İmran Sarıkaya tarafından hazırlanan “*Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Coğrafya Derslerine İlişkin Görüşleri*” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Ortaöğretim Anabilim Dalı Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

.....

Başkan: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

.....

Üye: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

.....

Üye: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

.....

Üye: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

.....

Tez Savunma Tarihi:/...../.....

Bu tezinAna bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Unvan Ad Soyad

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Servet KARABAĞ

.....

*Anneciğim ve
Babacığma*

TEŞEKKÜR

Bu tez, ilköğretim sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programında okutulmakta olan coğrafya derslerine yönelik öğretmen adaylarının görüşlerini belirleyerek, dersin öğretimi sürecinde yaşanan sorunları tespit etmek bu doğrultuda etkili ders için öneriler sunmaya yönelik bir çalışmadır.

Çalışmada dersin işlenişindeki güçlükleri ortaya çıkarmak amacıyla belirlenen alt problemlere bağlı olarak öğrencilerin cinsiyetlerine, sınıflarına, öğretim şekillerine göre görüşleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmam süresince yardımcı olan herkese teşekkürü bir borç biliyorum. Başta danışman hocam Doç. Dr. Salih Şahin ile diğer hocalarıma, arkadaşım Ayşegül Pehlivan ile Gazi Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adayı arkadaşlarıma ve tüm eğitim hayatım boyunca yanımda olan AİLEM'e özellikle anneciğim Seher Sultan ile babacım Nihat Sarıkaya'ya sevgi, saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

İMRAN SARIKAYA

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL
BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMINDA YER ALAN
COĞRAFYA DERSLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

İmran SARIKAYA

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eylül–2015

ÖZ

Bu araştırmada, “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Coğrafya Derslerine İlişkin Görüşleri” belirlenmiş ve bunun çeşitli değişkenlerle olan ilişkisi ortaya konulmuştur. Araştırmada bir problem durumuna yönelik var olan durumu kendi şartları içerisinde müdahale olmaksızın tanımlamak amacıyla betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, Gazi Üniversitesi’nde 3. ve 4. sınıf sosyal bilgiler öğretmen adayları (N= 153) ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde, SPSS 20.0 (Statistical Packages for the Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Bu süreçte anketi oluşturan soruların frekans (f) dağılım grafikleri ve yüzde (%) dağılımları oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının coğrafya derslerine ilişkin görüşleri belirlenmiş ve öğretmen adaylarının dersler hakkındaki memnuniyet düzeylerinin genel olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bu bulgular ışığında, sosyal bilgiler öğretmenliği programında

coğrafya derslerine ilişkin gelecekte yapılacak bilimsel araştırmalara dair öneriler sunulmuştur.

Bilim Kodu :

Anahtar Kelimeler :Coğrafya, Sosyal Bilgiler, Öğretmen Adayı

Sayfa Adedi : 49

Danışman : Doç.Dr. Salih ŞAHİN

**THE OPINIONS OF SOCIAL STUDIES TEACHER CANDIDATES
ABOUT GEOGRAPHICAL LESSONS WHICH IS SITUATED IN
SOCIAL STUDIES TEACHING LICENCE PROGRAMME**

(Post graduate thesis)

İmran SARIKAYA

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

September –2015

ABSTRACT

In this study, “Social Studies Teacher Candidates' Opinions About Geographical Lessons which are Situated in Social Studies Teaching Undergraduate Programme” are determined and its relation with various parameters is presented. In study, descriptive survey method was used to define existing condition for a problem situation within their own conditions without interference. The research is carried out with 3. and 4.grade social studies teacher candidates (N= 153) at Gazi University. In study, a survey which was developed by the researcher is used to collect data. To analyze data which were collected from the search, SPSS 20.0 (Statistical packages for the social sciences) packet programme is used. In this process, frequency (f) range graphics and percentage (%) ranges of questions in survey is formed. As a result of this study, the opinions of teacher candidates about geographical lessons are determined and are identified that the pleasure levels of teacher candidates about lessons are generally high. With the facts obtained from the research, a lot of

advices are represented about further scientific researchs which is situated in social studies teaching programme about geographical lessons.

Science Code :

Key Words : Geography, Social Studies, Teacher Candidate

Page Number : 49

Supervisor: Doç.Dr. Salih ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	vi
ABSTRACT.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu.....	4
Problem Cümlesi.....	1
Araştırmanın Amacı	6
Alt Problemler	6
Araştırmanın Önemi.....	7
Varsayımlar	8
Sınırlılıklar	9
Kavramsal Çerçeve	9
Tanımlar	9
İlgili Araştırmalar	10
BÖLÜM II	13
YÖNTEM.....	13
Evren	13

Örnekleme.....	13
Veri Toplama Teknikleri.....	14
Verilerin Analizi	14
BÖLÜM III.....	15
BULGULAR VE YORUMLAR	15
İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	
Lisans Programında Yer Alan Coğrafya Derslerine İlişkin Bulgular	15
BÖLÜM IV	35
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	35
Sonuçlar.....	35
Öneriler	39
KAYNAKÇA	41
EKLER.....	45
EK 1. Özgeçmiş.....	45
EK 2. Anket.....	46

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı	15
Tablo 2. Katılımcıların Bulundukları Sınıfa Göre Dağılımı	16
Tablo 3. Katılımcıların Öğretim Şekillerine Göre Dağılımı	17
Tablo 4. Öğretmen Adaylarının " Derslerin sayısının yeterli olduğunu düşünüyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	18
Tablo 5. Öğretmen Adaylarının " Derslerin saati derslerin gerektirdiği çalışmalar için uygundur." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	19
Tablo 6. Öğretmen Adaylarının " Dersleri içerik yönünden yeterli buluyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	20
Tablo 7. Öğretmen Adaylarının "Konuların içeriğinin zor olduğunu düşünüyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	20
Tablo 8. " Öğretmen Adaylarının " Öğretim elemanları derslerde sıklıkla kaynak kullanımına yönlendirmektedir." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	21
Tablo 9. Öğretmen Adaylarının " Derslerde atlas, harita vb. materyallerin sıklıkla kullanılmaktadır." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	22
Tablo 10. Öğretmen Adaylarının " Derslerde etkin öğrenme tekniklerine yer verilmektedir." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	22
Tablo 11. Öğretmen Adaylarının " Derslerin mesleki gelişimim açısından yararlı olduğuna inanıyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	23
Tablo 12. Öğretmen Adaylarının " Derslerde öğrendiğim kavramların meslek hayatımda bana yardımcı olacağını düşünüyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	24
Tablo 13. Öğretmen Adaylarının " Derslerde öğrendiğim bilgileri günlük yaşamımda etkin olarak kullanabildiğimi düşünüyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	24

Tablo 14. Öğretmen Adaylarının “ Coğrafya derslerinde öğrendiğim bilgiler diğer dersleri öğrenmeme de yardımcı olmaktadır.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	25
Tablo 15. Öğretmen Adaylarının “Coğrafya konularına yönelik grafik ve tablo yorumlamaya ilişkin yeterli beceri kazandırılmaktadır” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	26
Tablo 16. Öğretmen Adaylarının “Haritalardaki bilgileri analiz etmek için yeterli beceriyi kazandığımı düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	26
Tablo 17. Öğretmen Adaylarının “Coğrafya konularına yönelik grafik ve tablolar oluşturabilirim.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	27
Tablo 18. Öğretmen Adaylarının “Derslerde bilginin yanı sıra beceride kazandım.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	28
Tablo 19. Öğretmen Adaylarının “Coğrafya konularının öğretiminde video, slâyt ve resimlere yer verilmesinin öğrenmemi kolaylaştıracağına inanıyorum” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	28
Tablo 20. Öğretmen Adaylarının “Sosyal bilgiler bölümünde coğrafya dersliklerinin olması etkin öğrenmeler için gereklidir.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	29
tablo 21. öğretmen adaylarının “derslerde harita, atlas vb. materyaller daha fazla kullanılmalıdır.” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı	29
Tablo 22. Öğretmen Adaylarının “Derslerde arazi çalışmalarına daha fazla yer verilmelidir.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	30
Tablo 23. Öğretmen Adaylarının “Derslerde daha çok araştırmaya yönlendirilmelidir.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	30
Tablo 24. Öğretmen Adaylarının “Derslerde güncel ve popüler konuların öğretimine daha çok yer verilmelidir.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	31
Tablo 25. Öğretmen Adaylarının “Kaynaklara kolay ulaşabiliyorum.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	32
Tablo 26. Öğretmen Adaylarının “Derslerde gereksiz ayrıntıya girildiğini düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	32
Tablo 27. Öğretmen Adaylarının “Coğrafya derslerinde daha çok hangi konularda bilgi edindiniz?” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	33
Tablo 28. Öğretmen Adaylarının “Coğrafya derslerinde öğrendiğiniz bilgiler ile ilgili olarak gelecekte daha çok hangi konulara ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz? ” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı	34

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı grafiği	16
Şekil 2. Katılımcıların bulundukları sınıfa göre dağılımı grafiği	17
Şekil 3. Katılımcıların öğretim şekillerine göre dağılımı grafiği.....	18

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

NCSS : National Council for the Social Studies

BÖLÜM I

GİRİŞ

Tarihsel süreç içerisinde toplumların gelişmesinde ve yeni ürünler ortaya koymasında etkin bir role sahip olan eğitim, özellikle yirmi birinci yüzyılda dünyada hızlı bir değişime sebep olan sosyal, kültürel, ekonomik, teknolojik gelişmelerle birlikte, toplumlar açısından daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu önemin, değişmelere ve gelişmelere uyum sağlayabilen bireyler yetiştirmenin eğitim yoluyla mümkün olabileceğinin farkına varılmasından kaynaklandığı söylenebilir.

“Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişim getirme sürecidir” (Ertürk, 1998). Başka bir deyişle, kişi kendisinde olmayan bir davranışı isteyerek kazanmaya çalışacak veya var olan ama değişmesini istediği davranışını yine çabalarıyla isteyerek değiştirecektir (Senemoğlu, 2007). İnsanın sürekli gelişen ve değişen dünyasında eğitim, onun yaşantısının zorunlu bir parçası olma özelliğini sürdürmektedir.

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte bilgi birikimi çok hızlı bir şekilde artmakta ve bu bilgiyi üreten ve kullanan toplumlar bilgi toplumu olarak ifade edilmektedir. Buna bağlı olarak artık ülkelerin zenginliği sadece maddi kaynaklardan ziyade her bakımdan gelişmiş hızla değişen dünyaya uyum sağlayabilen, yaratıcı insan gücü ile ölçülmektedir (Hosgörür, 2007). Çağdaş toplumlarda kişinin değişen çevrede toplumsal ve ekonomik görevlerini başarıyla yerine getirebilmesi için ise planlı ve programlı bir eğitimden geçmesi artık zorunludur. Bu nedenle eğitim kurumlarının önemi her geçen gün giderek artmaktadır.

Her toplum, eğitim programını, eğitim felsefesine ve kendi ihtiyaçlarına göre geliştirmekle birlikte, bireye sadece bilgi ve beceri değil aynı zamanda toplumsal sorumluluklarını da öğretmeyi amaçlar (Çalık, 2006). Bu nedenle eğitim kurumlarının en önemli işlevlerinden biri bireyi iyi bir vatandaş olarak yetiştirmektir. Eğitim kurumlarının bu işlevi, bireyin toplumsallaşmasını ve içinde yaşadığı toplumun örf, âdet ve geleneklerini kısacası kültürünü ve tarihini tanımasını sağlar. Onlara kendilerine sunulan imkânlardan yararlanmayı öğretir, toplumdaki rolleri ve bu rollerin gerektirdiği davranışları tanıtır. Genel olarak tüm bu bilgi ve becerilerin önemli bir kısmı, öğrencilere ilköğretim kurumlarında 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda sosyal bilgiler dersi yoluyla kazandırılmaya çalışılır (Erden, tarihsiz). Sosyal Bilgiler dersi bireye toplumsal hayat ile ilgili öğrenme yaşantıları sağlayan, yaşamsal değeri çok yüksek bir derstir (Sözer, 1998). Bu derste öğrenci toplumsal sorunlarla karşı karşıya getirilir ve öğrencinin toplumsal yaşamla kaynaşması sağlanır. Böylece Sosyal Bilgiler dersi, bireyin toplumsal kişiliğinin oluşturulmasında önemli bir işlevi yerine getirmiş olur.

Amerikan Birleşik Devletleri (ABD) Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council Social Studies - NCSS) sosyal bilgileri şu şekilde tanımlamıştır (NCSS, 1994)

Sosyal Bilgiler, vatandaşlıkla ilgili yeterlikleri kazandırmak için Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimlerin bütünleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır. Bu alanın temel amacı, genç insanların bağımsız bir dünyada, demokratik toplumda, kültürel farklılıkların farkında, mantıklı kararlar veren iyi bir vatandaş olmalarına yardım etmektir (s. 3).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB, 2005) tarafından revize edilen yeni sosyal bilgiler öğretim programında ise sosyal bilgiler;

Bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (s. 51).

şeklinde tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşılabileceği gibi sosyal bilgiler, tarih, coğrafya, hukuk, antropoloji, arkeoloji, siyaset bilimi, ekonomi, psikoloji ve felsefe gibi pek çok bilim dalını içerisinde barındıran disiplinler arası bir derstir.

Sosyal Bilgiler eğitiminin ne zaman ve nerede başladığı kesin olarak bilinmemekle birlikte, insanlığın var olduğu andan itibaren hem fen hem de sosyal bilimler eğitiminin başladığı bir gerçektir. Doğumundan ölümüne kadar geçen süreçte sosyal bir ortamda bulunan insan, bu ortam içerisinde diğer varlıklar etkileşimde bulunarak yeme, içme, barınma, savunma vb. gibi temel etkinliklerle ilgili bilgi, beceri ve değerler kazanır. Bu toplumsal yaşamda içinde yaşadığı toplumun bazı ilkelerini öğrenmek zorunda kalır. Bütün bu süreçler içerisinde gelişen en basit etkinliklerde bile öğrenilen davranışlar bugün sosyal bilgiler içerisinde yer alan tarih, coğrafya, antropoloji, arkeoloji vb. gibi bilimlerin konusunu oluşturur. Bu da, sosyal bilgilerin, insanlığın tarihi kadar köklü olduğunu ortaya koyar (Sönmez, 2005). Disiplinler arası bir yapıya sahip olması ve toplumun pek çok temel alanını içerisinde barındırmasından dolayı sosyal bilgiler dersi çoğu ülkenin öğretim programında önemli bir yere sahip olmuştur. Bugün vatandaşlık bilgisi dâhil olmak üzere sosyal bilgiler dersinin konusu içerisine giren 11 bilim dalı Antik Yunan'dan beri pek çok toplumun eğitim kurumlarında ders olarak okutulmuştur. Fakat bu derslerin yaygın olarak okullarda okutulmaya başlanması 19. yüzyıla dayanmaktadır (Kılıçoğlu, 2009; Öztürk ve Deveci, 2011).

Birinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar hiçbir yerde bir ders adı olarak kullanılmayan sosyal bilgiler terimi, ilk kez 1916 yılında ABD'de orta dereceli okulların programlarını yeniden düzenlemekle görevli bir komite tarafından kullanılmıştır. Ders olarak okullara girmesi ise yine bu tarihlerde ABD'de sosyal hayattaki karmaşıklıklar ve çatışmaların artması ve bu yaşanan bu çatışmalara çözüm yollarının araştırılması ile birlikte gerçekleşmiştir. Disiplinler arası yaklaşımları temel alan bir eğitim sistemi oluşturmak amacıyla hazırlanan bu programla vatandaşların toplumsal değişimleri ve çatışmaları anlamaları ve bu çatışmaların çözümünde etkin rol oynamalarının sağlanması amaçlanmıştır (Barth ve Spencer, 1990'dan aktaran, Öztürk, 2012; Kılıçoğlu, 2009).

Dünyada meydana gelen bu gelişmeler zamanla Türkiye'yi de etkileyerek sosyal bilgilerin Türk Eğitim Sistemi içerisinde yer almasını sağlamıştır. Sosyal Bilgilerin kapsamına giren dersler ilk kez Sultan II. Abdülhamid zamanında Maarif Nezaretine bağlı iptidailerin programlarında yer almıştır. Bu dönemde programlarda sadece tarih ve coğrafya derslerine yer verilmiştir. 1913'te ise tarih ve coğrafya derslerinin yanında Malumat-ı Medeniye ve

Ahlakiye ile İktisadiye dersleri okutulmaya başlanmıştır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte 1926 yılından itibaren eğitim alanında yapılan değişiklikler sonucu hazırlanan programlarda tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerine yer verilmeye başlanmıştır (Öztürk ve Oltuoğlu, 2002).

Terim olarak Sosyal Bilgiler ise, ilk kez Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren telaffuz edilmiş olmakla birlikte, eğitim programlarına girişi 1968 yılını bulmuştur. Önceki dönemde ilkokullarda tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi dersleri ayrı ayrı okutulmuş olmasına rağmen, öğrenci karnelerinde bu üçü tek ders adı altında toplanmıştır. 1962 ilkokul taslağında, ayrı kitapları bulunan bu üç ders “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında birleştirilmiştir. 1968 tarihli Geliştirilmiş İlkokul Programı Taslağı’nda, söz konusu üç dersin birleştirilmesi yeniden gündeme alınmıştır. 1968 yılından itibaren ilkokullarda, 1975 yılından itibaren de ortaokullarda okutulmaya başlanan Sosyal Bilgiler dersi 1985 yılında II. kademe Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi dersleri olarak verilmiştir. 1997-1998 öğretim yılından itibaren ise 4, 5, 6, 7.sınıflarda tekrar Sosyal Bilgiler dersi olarak okutulmaya başlanmıştır. 1998 yılından itibaren, dünyadaki gelişmeler göz önünde bulundurularak yoğun program geliştirme çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmalar 2005 yılında sonuç vermiş ve MEB tarafından çeşitli illerde pilot uygulamalar yapılarak verimli olacağına karar verilen yeni 4, 5, 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler öğretim programı 2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren bütün illerde uygulamaya başlanmıştır (Güngördü, 2001; Öztürk ve Oltuoğlu, 2002). Yeni sosyal bilgiler programı çağa uyum sağlayabilen, karşılaştığı sorunları çözebilen, etkin, üretken, yaratıcı ve sorumluluk alabilen bireyler yetiştirme iddiasıyla yapılmıştır (Kaymakçı, 2009)

Problem Durumu

Sosyal bilgiler dersi farklı konu alanlarından oluşan disiplinler arası bir yaklaşıma sahiptir ve en temel amacı etkili vatandaşlar yetiştirmektir. Disiplinler arası yapısından kaynaklı olarak pek çok bilim dalını içerisinde barındırmaktadır. Özellikle bu bilim dallarından tarih ve coğrafyanın sosyal bilgiler dersi içerisindeki ağırlığı ünite konuları ve programa bakıldığında direkt göze çarpmaktadır.

Sosyal Bilgiler dersinin bir parçası olan coğrafya en basit anlamıyla insan ve çevre ilişkisini inceleyen bilim dalıdır. Özçağlar (2011) coğrafyayı,

insanla doğal ortam arasındaki karşılıklı etkileşimleri, bu etkileşimler sonucunda gelişen faaliyetlerle durumları dağılışı, ilişki kurma, karşılaştırma, nedensellik ilkelerine bağlı kalarak ve çeşitli araştırma yöntemleri uygulayarak araştırıp inceleyen, elde ettiği sonuçları bir sentez halinde ortaya koyan, kendi içerisinde çok sayıda bilim dalından oluşan bir bilimler topluluğudur (s.2)

şeklinde tanımlamıştır. “Coğrafya, insan ve yer (mekân) ile bunlar arasındaki ilişkiyi inceleyen bilimdir” (Karabağ, 1998). Coğrafyanın amacı, insanların içinde bulunduğu çevre ile olan etkileşimini inceleyerek, toplumun kalkınmasını ve ilerlemesini sağlamaktır.

Okullarda coğrafya eğitimi, toplu öğretim sisteminden hareketle hazırlanmış program içerisinde ilköğretimin ilk basamağı olan ve 1. 2. ve 3. sınıflarda okutulan Hayat Bilgisi dersi ile başlamaktadır (Binbaşıoğlu, 2003). Hayat Bilgisi dersinde işlenen coğrafya konuları, çocuğun dış dünyasını tanımasına ve bulunduğu çevrenin özelliklerini algılamasına yönelik bilgilerden oluşmaktadır. Hayat bilgisi dersinde verilen temel konulardan sonra ilköğretim 4. 5. 6. ve 7. sınıflarda çocuğun gelişim dönemleri de hesaba katılarak daha ayrıntılı ve konular öğretilmeye başlanmaktadır. Bu konular çocuklara sosyal bilgiler ve fen bilimleri dersleri ile öğretilmektedir. Programda bulunan coğrafya konuları da, sosyal bilgiler dersi içerisinde yer almaktadır (Senemoğlu, 2007). Öğrencinin çevresine uyum sağlamasında yardımcı olan coğrafya, geçmişini ve bugünü anlayan, çevresi ile uyumlu bir ilişki içerisinde geleceği öngören, coğrafi bilince sahip bireyler yetiştirebilmede ihtiyaç duyulan alanlardan bir tanesidir (Karabağ ve Şahin, 2007; Şahin, 2010). Bu bağlamda, Sosyal Bilgilerin önemli bir bölümünü oluşturan coğrafyanın sosyal bilgiler dersi açısından önemi yadsınamaz. Çünkü Coğrafya, öğrencilerin tarihte yaşanan askeri, siyasi, sosyal ve ekonomik olayları coğrafi yönden analiz edebilmesi ve öğrencilerde vatan sevgisi, millet bilinci oluşturmaya açısından oldukça önemlidir. Coğrafya, öğrencilerde yaşadığı ülkeyi diğer ülkelerle karşılaştırma fırsatı sunar ve toplum hafızasının canlı tutulmasına yardımcı olur (Bilgili, 2010). Dersin amacına ulaşabilmesi, aslında her şeyden önce sistemi uygulayacak olan öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır. Çünkü eğitim durumlarını düzenleyen ve uygulayan kişi öğretmen olduğu için alanını çok iyi bilmesi gerekmektedir (Sönmez, 1994). Bu nedenle bu dersi verecek olan öğretmenlerin öğrenim gördükleri yükseköğretim programında yer alan coğrafya dersleri ve bu derslerin niteliği de bir o kadar önemlidir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lisans programında II. yarıyıda Genel Fiziki Coğrafya, III. yarıyıda Türkiye Fiziki Coğrafyası, IV. yarıyıda Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya, V. yarıyıda Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası ile Ülkeler Coğrafyası, VI. yarıyıda Siyasal Coğrafya, VII. yarıyıda Günümüz Dünya Sorunları olmak üzere 7 zorunlu ders ve seçmeli coğrafya dersleri okutulmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın konusunu Sosyal Bilgiler lisans programında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının aldıkları coğrafya derslerine ilişkin görüşleri oluşturmaktadır.

Problem Cümlesi;

Araştırmanın problem cümlesi “Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler Lisans Programında yer alan coğrafya derslerine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında okutulan coğrafya derslerine yönelik öğretmen adaylarının görüşlerinin alınması, değerlendirilmesi ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada bazı alt problemlere yer verilmiştir.

Alt Problemler;

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıda verilen sorulara cevap aranacaktır. Öğretmen adaylarının;

- Derslerin sayısı ve süreleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
- Derslerin içeriği hakkındaki görüşleri nelerdir?
- Derslerde kullanılan öğretim yöntemlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Edindikleri kazanımlara ilişkin görüşleri nelerdir?

- Edindikleri becerilere ilişkin görüşleri nelerdir?
- Derslerde başvurulmuş kaynak kitaplar ve materyaller hakkındaki görüşleri nelerdir?
- Derslerle ilgili karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- Derslerde karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Günümüzde dünyasında sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş süreci yaşanmaktadır. Bu geçiş sürecinde toplumlar ve inanlar arasında hızlı bir bilgi artışı, birikimi ve aktarımı olmaktadır. Bu durumda günümüz dünyasını anlama ve anlamlandırmada eğitim programlarının sürekli geliştirilmesi gerekmektedir. Bu gereksinim, gelecek nesillere daha iyi imkânlar sunmak ve bilinçli vatandaş yetiştirmek açısından son derece önemlidir (MEB, 2005).

Toplumlar içerisinde temel hak ve sorumluluklarını bilen, insanlararası iletişim ve etkileşimde bulunabilen, ülkesinin sosyal, jeopolitik, ekonomik ve siyasi önemini ve potansiyelinin farkında olan, çevresinde yaşanan olayları anlamlandırabilen, çağdaş ve bilinçli bireylere olan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Bu bireylerin yetişmesinde coğrafya eğitiminin rolü büyüktür. Bu özellikleri ilköğretim düzeyinde kazandırmakta Sosyal Bilgiler dersi önemli bir yere sahiptir. Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilerin topluma uyum sağlamaları; iyi, sorumlu ve ülkesine faydalı bir vatandaş olarak yetişmeleri açısından önemi büyüktür. Doğanay (2002) da çalışmasında, sosyal bilgilerin, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini sağlayan ve eğitim sistemi içerisinde düşünen ve becerikli sorumluluk sahibi vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanı olduğunu belirtmiştir. Bu amaçları sağlayabilmek için öncelikle Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının coğrafi bilgi ve beceri yönünden yeterli düzeyde olmaları gerekmektedir. Bunun için öncelikle yapılması gereken şey, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının üniversitede aldıkları coğrafya derslerine ilişkin görüşleri belirlenmelidir. Çünkü eğitim sisteminin başarısı, her şeyden çok sistemi uygulayacak olan öğretmenlerin

niteliklerine bağılıdır. Bu araştırmanın Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lisans programında yer alan coğrafya eğitiminin mevcut durumunun ortaya konulması ve geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu çalışmanın;

1. Coğrafya dersinde verilen eğitim amaçlarına ulaşma düzeyine etki eden faktörlerin etki düzeylerinin ortaya konulması,
2. Ulaşılan sonuçların, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının hazırlanması ve geliştirilmesinde katkılar sağlaması,
3. Bu konuda var olan bilgilere yenilerinin eklenmesi, konu ile ilgili ileride çalışma yapacaklara yol gösterici olması gibi açılardan önemli olduğu düşünülmektedir.

Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan kişilerin ankette bulunan sorulara samimi cevaplar vereceği,
2. Yapılacak araştırmada evreni temsil etme yeterliliğine sahip, örnekleme oluşturacak sayıda kişiye anket uygulanacağı ve örneklemden elde edilecek bilgilerin evren için genelleyebileceği,
3. Araştırmada kullanılacak veri toplama yöntemleri ile ölçeklerin Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının aldıkları coğrafya derslerine ilişkin görüşlerini ortaya koymada yeterli olacağı,
4. Kullanılan veri toplama araçlarının çalışma için güvenilir ve geçerli olacağı varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

- Çalışma; Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.
- Çalışma 2012–2013 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Çalışma öğretmen adaylarının vereceği cevaplar ile sınırlıdır.

Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırmanın kavramsal çerçevesi hakkında bilgi verilecektir.

Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan bazı kavramların anlamları şöyledir:

Sosyal Bilgiler: Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla, tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlerin ve yurttaşlık bilgisi konularının, öğrenme alanlarını yansıtan bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren, insanın sosyal ve fiziki çevre ile etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (MEB, 2005).

Coğrafya: İnsanla doğal ortam arasında karşılıklı etkileşimleri; bu etkileşimler sonucunda gelişen faaliyetlerle durumları dağılışı, ilişki kurma, karşılaştırma, nedensellik ilkelerine bağlı kalarak ve çeşitli araştırma yöntemleri uygulayarak araştırıp inceleyen, elde ettiği sonuçları bir sentez halinde ortaya koyan, kendi içerisinde çok sayıda bilim dalından oluşan bir bilimler topluluğudur (Özçağlar, 2011).

Öğretmen Adayı: Üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenimine devam eden, öğretmeni olacağı öğretim düzeyi ve alanında, okul ortamında, öğretmenlik uygulaması yapan yükseköğretim kurumu öğrencisidir.

İlgili Araştırmalar

Konuyla ilgili yazın incelendiğinde, sosyal bilgiler lisans derslerindeki coğrafya ders programının değerlendirilmesine yönelik araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Fakat sosyal bilgiler öğretmen adaylarının aldıkları coğrafya derslerine ilişkin görüşlerine yer veren bir çalışma bulunmamaktadır. Yapılan araştırmalar daha çok sosyal bilgiler dersinin değerlendirilmesine yöneliktir. Bu bölümde konuyla ilgili ulaşılabilen araştırmaların amaçlarına ve bulgularına yer verilmiştir.

Özav (2001) yapmış olduğu çalışmada, eğitim fakültelerindeki yeniden yapılanmanın coğrafya eğitime etkilerini incelemiştir. Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programında yer alan Coğrafya derslerinin sayı ve kredileri genel olarak yeterli düzeydedir. Ancak III. IV. ve V. yarıyıllarda okutulan ülkeler coğrafyası, Türkiye beşerî ve ekonomik coğrafyası ile Türkiye fiziki coğrafyası derslerinin geniş kapsamlı olmaları nedeniyle, müfredatlarının yetiştirilmesi zor olduğu için, söz konusu derslerin kredilerinin ikiden, üç veya dört krediye yükseltilmesi yararlı olacağını düşünmektedir.

Demircioğlu (2006) yapmış olduğu çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilimler hakkındaki görüşlerini incelemiştir. Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilimler hakkındaki bilgi seviyesini ortaya koymaktır. Araştırma nitel bir yaklaşımla gerçekleştirilmiş olup, derinlemesine bilgi elde etmek amacıyla, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış mülakat kullanılmıştır. Çalışma, 60 son sınıf sosyal bilgiler öğretmen adayıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerin ışığı altında, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun sosyal bilimler kavramını doğru bilemediği ve kavram kargaşası yaşadığı anlaşılmaktadır. Bu araştırmada öğretmen

adaylarının en fazla ilgi duydukları sosyal bilim disiplinlerinin; tarih, coğrafya, felsefe ve sosyoloji olduğu tespit edilmiştir.

Gençtürk (2009) doktora tezinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya okuryazarlık düzeylerini belirlemiş ve bunun çeşitli değişkenlerle olan ilişkisi ortaya koymuştur. Araştırma, pilot ve asıl uygulama olmak üzere iki basamakta gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama, 2008 – 2009 eğitim öğretim yılı bahar döneminde iki farklı üniversitede 3. ve 4. sınıf sosyal bilgiler öğretmen adayları (N= 252) ile yürütülmüştür. Asıl uygulama ise yine aynı dönemde üç farklı üniversitede 3. ve 4. sınıf sosyal bilgiler öğretmen adayları (N= 624) ile yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının coğrafya okuryazarlıklarının yeterli seviyede olmadığı belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının % 47'si öğrenim gördükleri programda yer alan coğrafya derslerini yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle ilköğretim sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programında yer alan coğrafya derslerinin sayı ve kredi olarak artırılmasının gerekliliğini vurgulamıştır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın temel amacına uygun olarak araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine yönelik süreç açıklanmıştır.

Evren

Araştırmanın evrenini, Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan öğretmen adayları oluşturmaktadır.

Örneklem

Araştırmanın örneklem grubunu; Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrenciler, random yöntemiyle seçilmiştir. Araştırmanın örneklemi Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 153 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Teknikleri

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan anket ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından öğrencilere araştırmanın amacı ve lme aracı formunun doldurulma biçimi açıklanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde anketi oluşturan soruların bir kısmı çoktan seçmeli sorulardan bir kısmı da l likert tipi ölçek sorularından oluşmuştur. Anketten elde edilen bilgilerin istatistiksel analizleri, SPSS 20.0 (Statistical Packages for the Social Sciences) paket programı ile yapılmıştır. Bu süreçte anketi oluşturan soruların frekans (f) dağılım grafikleri ve yüzde (%) dağılımları oluşturulmuştur. Verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular araştırma amacı doğrultusunda oluşturulan problem başlıkları altında açıklanmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

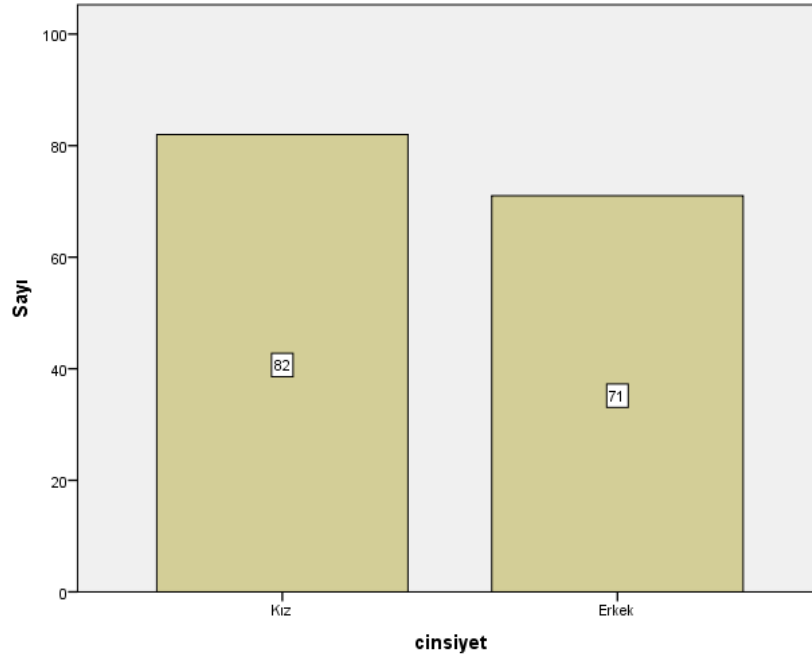
Bu bölümde araştırma problemi ve alt problemlere dayalı olarak elde edilen verilerin SPSS 20.0 (Statistical Packages for the Social Sciences) paket programıyla analizi sonucu elde edilen bulgulara ve bu bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlara yer verilmiştir. Bu araştırmanın temel problemi, "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Coğrafya Derslerine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi"dir. Belirlenen problemi çözmeye yönelik olarak oluşturulan alt problemlere ait elde edilen bulgular sırasıyla aşağıda sunulmuştur.

İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Coğrafya Derslerine İlişkin Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kız	82	53,6
Erkek	71	46,4
Toplam	153	100,0

Tablo 1' e göre, katılımcıların % 54' ü kadınlardan, % 46' sı ise erkeklerden oluşmaktadır.

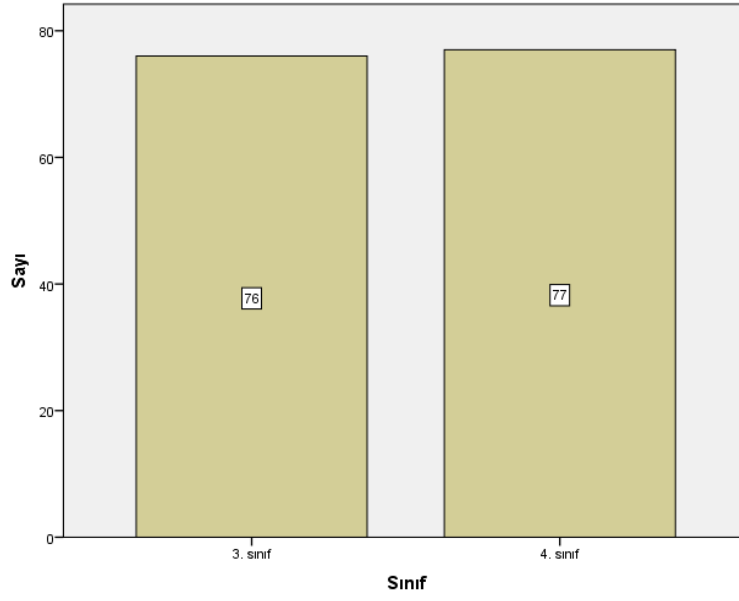

Şekil 1. Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı grafiği

Tablo 2. Katılımcıların Bulundukları Sınıfa Göre Dağılımı

Sınıf	f	%
3. sınıf	76	49,7
4. sınıf	77	50,3
Toplam	153	100,0

Tablo 2' ye göre, katılımcıların yaklaşık % 50' si 3. sınıflardan, % 50' si ise 4. sınıflardan oluşmaktadır.

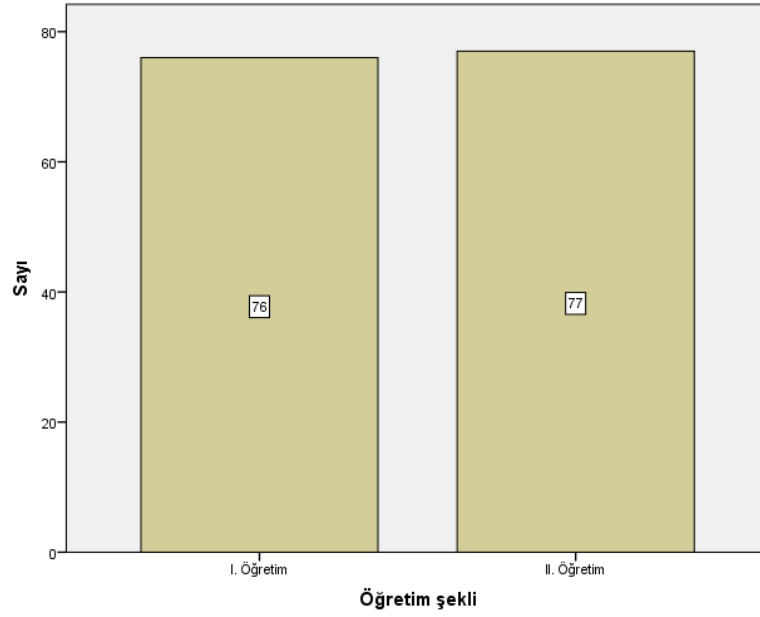

Şekil 2. Katılımcıların bulundukları sınıfa göre dağılımı grafiği

Tablo 3. Katılımcıların Öğretim Şekillerine Göre Dağılımı

Öğretim şekli	f	%
I. Öğretim	76	49,7
II. Öğretim	77	50,3
Toplam	153	100,0

Tablo 3' e göre, öğrenim gören öğretmen adaylarından % 50' si I. Öğretim' de öğrenim gören öğretmen adaylarından, % 50' si ise II. Öğretim' de öğrenim gören öğretmen adaylarından oluşmaktadır.

Şekil 3. Katılımcıların öğretim şekillerine göre dağılımı grafiği

1. Öğretmen adaylarının “Derslerin sayısı ve süreleri hakkındaki görüşleri nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmanın bu alt problemi ile ilgili olarak öğretmen adaylarına derslerin saatine ve sürelerine ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının "Derslerin sayısının yeterli olduğunu düşünüyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	47	30,7
Kararsızım	24	15,7
Katılıyorum	82	53,6
Toplam	153	100,0

Tablo 4' e göre, öğretmen adaylarının yaklaşık % 54' ü derslerin sayısını yeterli bulmaktadır. Yine, öğretmen adaylarının % 31' i bu düşünceye katılmazken % 16'sı kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Bu durumda, öğretmen adaylarının yarısına yakınının, derslerin sayısının yeterli olduğuna ilişkin görüşleri olumsuz ya da belirsizdir. Öğretmen

adayları bu konu ile ilgili görüş belirtmemişlerdir. Yine de, öğretmen adaylarının yarısından fazlası derslerin sayısının yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Tablo 4'ten çıkan bulgulara dayanarak Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı öğretim programı kapsamında her yarıyıl en az 1 coğrafya dersinin zorunlu ya da seçmeli olarak verilmesinin ve öğretmen adaylarının coğrafya derslerine karşı olan ilgilerinin ders sayılarını az ya da yeterli bulmaları üzerinde etkili olduğu çıkarımında bulunulabilir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının "Ders saatlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	46	30,1
Kararsızım	48	31,4
Katılıyorum	59	38,6
Toplam	153	100,0

Tablo 5' e göre, öğretmen adaylarının % 39' u ders saatlerinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 30' u bu düşünceye katılmazken % 31' i kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Sonuçlar incelendiğinde, öğretmen adaylarının % 62' sinin ders saatlerinin yeterli olduğu konusunda olumlu bir görüş belirtmemişlerdir. Bu durumun nedeni coğrafya ders içeriklerinin yoğun olmasından kaynaklanıyor olabilir.

2. Öğretmen adaylarının "Derslerin içeriği hakkındaki görüşleri nelerdir?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmanın bu alt problemi ile ilgili olarak öğrencilere derslerin içeriklerinin yeterliliğine ve konuların içeriklerinin zorluğuna ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının " Dersleri içerik yönünden yeterli buluyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	38	24,8
Kararsızım	33	21,6
Katılıyorum	82	53,6
Toplam	153	100,0

Tablo 6' ya göre, öğretmen adaylarının % 54' ü dersleri içerik yönünden yeterli bulmaktadır. Yine, öğretmen adaylarının % 22' si bu konuda kararsız olduğunu belirtirken, % 25' i katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre, öğretmen adaylarının çoğu derslerin içeriklerinin yeterli olduğunu düşünmektedir. Ancak, yarıya yakını ders içeriklerinin yeterli olduğu konusunda ya kararsızdırlar ya da olumsuz bir düşünceye sahiptirler. Öğretmen adayları bu konu ile ilgili görüş belirtmemişlerdir, bu bağli olarak katılmama ve kararsızlıklarının nedeni tam olarak bilinmemektedir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının "Konuların içeriğinin zor olduğunu düşünüyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	75	49,0
Kararsızım	24	15,7
Katılıyorum	54	35,3
Toplam	153	100,0

Tablo 7' ye göre, öğretmen adaylarının % 49' u konuların içeriğinin zor olduğu ifadesine katılmamaktadır. Yine, öğretmen adaylarının % 35' i bu ifadeye katıldıklarını belirtirken, yaklaşık % 16'sı kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Buna göre, öğretmen adaylarının çoğunluğu konuların içeriğinin zor olduğunu düşünmemektedirler. Bu sonuç göz önüne alındığında, genel olarak öğretmen adaylarının konuların içeriklerini anlamakta zorluk

çekmedikleri söylenebilir. Sonuç olarak, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının genel olarak derslerin içeriğini yeterli bulduğunu ve ders içeriklerini zor bulmadıklarını söyleyebiliriz.

3. Öğretmen adaylarının “Derslerde kullanılan öğretim yöntemlerine ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmanın bu alt problemi ile ilgili olarak öğrencilere öğretim elemanlarının derslerde kendilerini sıklıkla kaynak kullanımına yönlendirmeleri, derslerde atlas, harita vb. materyallerin kullanılması ve yine derslerde etkin öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının " Öğretim elemanları derslerde sıklıkla kaynak kullanımına yönlendirmektedir." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı "

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	61	39,9
Kararsızım	37	24,2
Katılıyorum	55	35,9
Toplam	153	100,0

Tablo 8' e göre, öğretmen adaylarının % 40' ı öğretim elemanlarının derslerde sıklıkla kaynak kullanımına yönlendirmesi ifadesine katılmamaktadırlar. Yine, öğretmen adaylarının % 24' ü bu konuda kararsız olduğunu belirtirken, % 36'sı katıldıklarını belirtmişlerdir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının neredeyse sadece üçte biri öğretim elemanlarının derslerde sıklıkla kaynak kullanımına yönlendirdiğini belirtmişlerdir. Buradan, öğretmen adaylarının yeterince kaynak kullanmaya yönlendirilmedikleri sonucuna varılabilir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının " Derslerde atlas, harita vb. materyallerin sıklıkla kullanılmaktadır." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	17	11,1
Katılıyorum	136	88,9
Toplam	153	100,0

Tablo 9' a göre, öğretmen adaylarının % 89' u derslerde atlas, harita vb. materyallerin sıklıkla kullanıldığını belirtirken % 11' i bu ifadeye katılmadığını belirtmişlerdir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının neredeyse tamamına yakını derslerde atlas, harita vb. materyallerin sıklıkla kullanıldığını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, bölümde eğitim öğretim sürecinde derslerin harita, atlas, küre vb. öğretim materyalleri ile desteklendiği söylenebilir.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının " Derslerde etkin öğrenme tekniklerine yer verilmektedir." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	52	34,0
Kararsızım	62	40,5
Katılıyorum	39	25,5
Toplam	153	100,0

Tablo 10' a göre, öğretmen adaylarının % 34' ü bu ifadeye katılmadıklarını belirtirken, % 40,5' i derslerde etkin öğrenme tekniklerine yer verildiği konusunda kararsız olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adayları bu konu ile ilgili görüş belirtmemişlerdir, bu bağli olarak kararsızlıklarının nedeni tam olarak bilinmemektedir. Derslerde etkin öğrenme tekniklerine yer verildiğini belirten öğretmen adaylarının oranı ise % 25,5'dir. Buna göre,

araştırmaya katılan dörtte üçü derslerde etkin öğrenme tekniklerine yer verildiği konusunda olumlu bir yanıt verememiştir. Bu sonuçlar ışığında, derslerde kullanılan mevcut öğretim tekniklerinin gözden geçirilip öğretmen adaylarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte olması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

4. Öğretmen adaylarının “Öğretmen adaylarının edindikleri kazanımlarına ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmanın bu alt problemi ile ilgili olarak öğrencilere derslerin mesleki gelişimleri açısından yararlı olup olmadığına, derslerde öğrendiği kavramların meslek hayatlarında kendilerine yardımcı olup olmayacağına, öğrendiği bilgileri günlük yaşantısında etkin olarak kullanabildiğine ve coğrafya derslerinde öğrendiği bilgilerin diğer dersleri de öğrenmesinde yardımcı olup olmadığına ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Tablo 11. Öğretmen Adaylarının " Derslerin mesleki gelişimim açısından yararlı olduğuna inanıyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	17	11,1
Kararsızım	4	2,2
Katılıyorum	132	86,3
Toplam	153	100,0

Tablo 11’ e göre, öğretmen adaylarının % 86’ sı derslerin mesleki gelişimleri açısından yararlı olduğuna inandıklarını belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 2’ si bu konuda kararsız olduğunu belirtirken, % 11’ i katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre, öğretmen adaylarının yüzdesel oranda büyük çoğunluğunun derslerin mesleki gelişimleri açısından yararlı olduğuna inandıkları görülmektedir. Sonuç olarak, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, bölümde coğrafya alanında mesleki gelişimlerine ilişkin görüşleri genel olarak olumludur. Bu görüşün ortaya çıkmasında sosyal bilgiler lisans öğretim programı içerisinde coğrafya alanına ilişkin konuların oransal açıdan fazla yer tutmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 12. Öğretmen Adaylarının " Derslerde öğrendiğim kavramların meslek hayatımda bana yardımcı olacağını düşünüyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	8	5,9
Kararsızım	6	3,3
Katılıyorum	139	90,8
Toplam	153	100,0

Tablo 12' ye göre, öğretmen adaylarının % 91' i derslerde öğrendiği kavramların meslek hayatında kendilerine yardımcı olacağını düşünmektedirler. Yine, öğretmen adaylarının % 3' ü bu konuda kararsız olduğunu belirtirken, % 6'sı katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının neredeyse tamamı derslerde öğrendikleri kavramların meslek hayatları boyunca kendilerine yardımcı olacağını düşünmektedirler. Bu durum öğretmen adaylarının mesleki yaşamlarında coğrafya alanının geniş yer tutmasından kaynaklanıyor olabilir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının aldıkları eğitime ilişkin olarak mesleki anlamda memnuniyet düzeyleri oldukça yüksektir.

Tablo 13. Öğretmen Adaylarının " Derslerde öğrendiğim bilgileri günlük yaşantımda etkin olarak kullanabildiğimi düşünüyorum." İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	14	9,2
Kararsızım	38	24,8
Katılıyorum	101	66,0
Toplam	153	100,0

Tablo 13' e göre, öğretmen adaylarının % 66'sı derslerde öğrendiği bilgileri günlük yaşantılarında etkin olarak kullanabildiklerini belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 25' i bu konuda kararsız olduğunu belirtirken, % 9' u katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının üçte ikisi öğrendikleri bilgileri günlük

hayatlarında etkin olarak kullanabilmektedirler. Bu durumun nedeni Coğrafyanın günlük yaşamda kullanım alanının geniş yer tutmasından kaynaklanıyor olabilir.

Tablo 14. Öğretmen Adaylarının “ Coğrafya derslerinde öğrendiğim bilgiler diğer dersleri öğrenmeme de yardımcı olmaktadır.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	14	9,2
Kararsızım	22	14,3
Katılıyorum	117	76,5
Toplam	153	100,0

Tablo 14’ e göre, öğretmen adaylarının % 77’ si coğrafya derslerinde öğrendiği bilgilerin diğer dersleri de öğrenmesinde yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 14’ ü bu konuda kararsız olduğunu belirtirken, % 9’ u bu ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu coğrafya derslerinde öğrendiği bilgilerin diğer dersleri de öğrenmesinde yardımcı olduğunu söylemişlerdir. Bu durumun, coğrafyanın insan yaşamında temel bir etkiye sahip olduğu ve bulunan coğrafyanın tarihten kültüre tüm insan yaşamını etkilediği görüşüne destek sağladığı söylenebilir.

5. Öğretmen adaylarının “Öğretmen adaylarının edindikleri becerilere ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmanın bu alt problemi ile ilgili olarak öğrencilere coğrafya konularına yönelik grafik ve tablo yorumlama becerisinin kazandırılmasına, haritalardaki bilgileri analiz etmek için yeterli becerinin kazandırılmasına, coğrafya konularına yönelik grafik ve tablolar oluşturabilmelerine ve bilginin yanı sıra beceri de kazanmalarına ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Tablo 15. Öğretmen Adaylarının “Coğrafya konularına yönelik grafik ve tablo yorumlamaya ilişkin yeterli beceri kazandırılmaktadır” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	38	24,8
Kararsızım	63	41,2
Katılıyorum	52	34,0
Toplam	153	100,0

Tablo 15’ e göre, öğretmen adaylarının % 41’ i coğrafya konularına yönelik grafik ve tablo yorumlamayla ilgili yeterli beceri kazandırıldığı konusunda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları bu konu ile ilgili görüş belirtmemişlerdir, bu bağlı olarak kararsızlıklarının nedeni tam olarak bilinmemektedir. Yine, öğretmen adaylarının % 25’ i bu ifadeye katılmadıklarını belirtirken, % 34’ ü katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunu, her üç kişiden ikisi, coğrafya ile ilgili grafik ve tablo yorumlama becerisinin kazandırıldığı konusunda olumlu bir görüş belirtmemişlerdir. Sonuç olarak öğrenciler, bu becerinin yeterince kazandırılmadığını düşünmektedirler. Bu durum, derslerde etkin öğrenme tekniklerine yer verilmemesinden kaynaklanıyor olabilir. Bu sonuçlar ışığında, derslerde kullanılan mevcut öğretim tekniklerinin gözden geçirilmesi ve derslerin görsel materyallerle daha çok desteklenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 16. Öğretmen Adaylarının “Haritalardaki bilgileri analiz etmek için yeterli beceriyi kazandığımı düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	23	15,0
Kararsızım	15	9,8
Katılıyorum	115	75,2
Toplam	153	100,0

Tablo 16' ya göre, öğretmen adaylarının % 75' i haritalardaki bilgileri analiz etmek için yeterli beceriyi kazandığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 10' u bu konuda kararsız olduğunu belirtirken, % 15' i katılmadıklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, araştırmaya katılan öğrenciler haritalardaki bilgileri analiz etmek için yeterli beceriyi kazandığını düşündüklerini haritalardaki bilgileri analiz etmek için yeterli beceriye sahip olduklarını düşünmektedirler. Bu konudaki memnuniyet düzeyleri yüksektir. Sonuç olarak, bölümde eğitim öğretim sürecinde atlas, harita vb. materyallerin sıklıkla kullanılmasının etkili olduğu söylenebilir.

Ayrıca Tablo 15 ve Tablo 16'daki maddelere verilen görüşler incelendiğinde, derslerde daha çok harita kullanımına ve harita yorumlamasına yer verildiği; fakat tablo, grafik gibi diğer coğrafi görsellerin kullanımı ve yorumlamasına yeterli oranda yer verilmediği sonucuna varılabilir.

Tablo 17. Öğretmen Adaylarının “Coğrafya konularına yönelik grafik ve tablolar oluşturabilirim.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	22	14,4
Kararsızım	41	26,8
Katılıyorum	90	58,8
Toplam	153	100,0

Tablo 17' ye göre, öğretmen adaylarının % 60' ı coğrafya konularına yönelik grafik ve tablolar oluşturabileceğini belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 27' si bu konuda kararsız olduğunu belirtirken, % 15' i katılmadıklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının yarısından fazlası coğrafya konularına yönelik grafik ve tablolar oluşturabileceğini düşünmektedirler.

Tablo 18. Öğretmen Adaylarının “Derslerde bilginin yanı sıra beceride kazandım.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	30	19,6
Kararsızım	54	35,3
Katılıyorum	69	45,1
Toplam	153	100,0

Tablo 18’ e göre, öğretmen adaylarının % 45’ i derslerde bilginin yanı sıra beceride kazandığını belirtmiştir. Yine, öğretmen adaylarının % 35’ i bu konuda kararsız olduğunu belirtirken, % 20’ si katılmadıklarını belirtmişlerdir. Kararsız olan öğretmen adayları bu madde ile ilgili görüş belirtmemişlerdir, bu bağli olarak bu durumun nedeni tam olarak bilinmemektedir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının önemli bir kısmı derslerde bilginin yanı sıra beceride kazandığını belirtmiştir. Sonuçlardan hareketle derslerde coğrafi becerilerin kazandırılmasına ilişkin uygulamaya dönük yöntem ve tekniklerin kullanıldığı söylenebilir.

6. Öğretmen adaylarının “Derslerde karşılaşılan sorunlara ilişkin önerileri nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Tablo 19. Öğretmen Adaylarının “Coğrafya konularının öğretiminde video, slâyt ve resimlere yer verilmesinin öğrenmeyi kolaylaştıracağına inanıyorum” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Kararsızım	5	3,3
Katılıyorum	148	96,7
Toplam	153	100,0

Tablo 19’ a göre, öğretmen adaylarının % 97’ si coğrafya konularının öğretiminde video, slâyt ve resimlere yer verilmesinin öğrenmesini kolaylaştıracağına inandığını

belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 3' ü bu konuda kararsız olduğunu belirtmişlerdir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının tamamına yakını coğrafya konularının öğretiminde video, slâyt ve resimlere yer verilmesinin öğrenmesini kolaylaştıracağına inanmaktadırlar. Öğretmen adaylarının bu görüşleri derslerde görsel materyal kullanımının öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği görüşlerini de destekler niteliktedir.

Tablo 20. Öğretmen Adaylarının “Sosyal bilgiler bölümünde coğrafya dersliklerinin olması etkin öğrenmeler için gereklidir.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Kararsızım	15	9,8
Katılıyorum	138	90,2
Toplam	153	100,0

Tablo 20' ye göre, öğretmen adaylarının % 90' ı Sosyal Bilgiler bölümünde coğrafya dersliklerinin olmasının etkin öğrenmeler için gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 10' u bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının tamamına yakını Sosyal Bilgiler bölümünde coğrafya dersliklerinin olmasının etkin öğrenmeler için gerekli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 21. Öğretmen Adaylarının “Derslerde harita, atlas vb. materyaller daha fazla kullanılmalıdır.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Kararsızım	7	4,6
Katılıyorum	146	95,4
Toplam	153	100,0

Tablo 21' e göre, öğretmen adaylarının % 95' i derslerde harita, atlas vb. materyallerin daha fazla kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 5' i bu

konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının tamamına yakını derslerde harita, atlas vb. materyallerin daha fazla kullanılması gerektiğine inanmaktadırlar.

Tablo 22. Öğretmen Adaylarının “Derslerde arazi çalışmalarına daha fazla yer verilmelidir.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Kararsızım	7	4,6
Katılıyorum	146	95,4
Toplam	153	100,0

Tablo 22’ ye göre, öğretmen adaylarının % 95’ i derslerde arazi çalışmalarına daha fazla yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 5’ i bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının tamamına yakını derslerde arazi çalışmalarına daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

Tablo 23. Öğretmen Adaylarının “Derslerde daha çok araştırmaya yönlendirilmelidir.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	7	4,6
Kararsızım	45	29,4
Katılıyorum	101	66,0
Toplam	153	100,0

Tablo 23’ e göre, öğretmen adaylarının % 66’ sı derslerde daha çok araştırmaya yönlendirilmesi gerektiği ifadesine katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 29’ u bu konuda kararsız olduğunu belirtirken, % 5’ i bu ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları bu madde ile ilgili açıklayıcı bir görüş

belirtmemişlerdir, bu bağılı olarak kararsızlıklarının nedeni tam olarak bilinmemektedir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının üçte ikisi derslerde daha çok araştırmaya yönlendirilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

Tablo 24. Öğretmen Adaylarının “Derslerde güncel ve popüler konuların öğretimine daha çok yer verilmelidir.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	8	5,2
Kararsızım	15	9,8
Katılıyorum	130	85,0
Toplam	153	100,0

Tablo 24’ e göre, öğretmen adaylarının % 85’ i derslerde güncel ve popüler konuların öğretimine daha çok yer verilmesi gerektiğine katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 10’ u bu konuda kararsız olduğunu belirtirken, % 5’ i katılmadıklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının çoğunluğu derslerde güncel ve popüler konuların öğretimine daha çok yer verilmesini istemektedirler. Öğretmen adaylarının bulundukları ortam ve yaş profilleri göz önüne alındığında güncel ve popüler konuların derslerde daha verimli tartışma ortamları oluşturabileceği düşünülebilir.

7- Öğretmen adaylarının “*Derslerde başvurulacak kaynak kitaplar ve materyaller hakkındaki görüşleri nelerdir?*” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Tablo 25. Öğretmen Adaylarının “Kaynaklara kolay ulaşabiliyorum.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	69	45,1
Kararsızım	37	24,2
Katılıyorum	47	30,7
Toplam	153	100,0

Tablo 25’ e göre, öğretmen adaylarının % 31’ i kaynaklara kolay ulaşabildiklerini belirtirken, % 45’ i derslerle ilgili kaynaklara kolay ulaşılmadığını belirtmişlerdir. Yine öğretmen adaylarının % 24’ ü bu konuda kararsız olduğunu belirtmiştir. Öğretmen adayları bu madde ile ilgili açıklayıcı bir görüş belirtmemişlerdir. Ancak sonuç olarak, öğretmen adaylarının önemli bir kısmı kaynaklara kolay ulaşamamaktadır. Bu görüş, yürütülen derslerde söz konusu olan kitap ve makalelerin üniversite bünyesinde yeterli sayıda bulunmaması ve bunlar gibi yazılı kaynakların dışında kullanılan teknolojik ve görsel kaynakların öğretmen adaylarına yeterli oranda sağlanamamasından kaynaklanıyor olabilir.

8- Öğretmen adaylarının “Derslere ilişkin karşılaştıkları sorunlar nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Tablo 26. Öğretmen Adaylarının “Derslerde çok fazla ayrıntıya girildiğini düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	f	%
Katılmıyorum	59	34,7
Kararsızım	32	19,0
Katılıyorum	57	46,3
Toplam	153	100,0

Tablo 26' ya göre, öğretmen adaylarının % 35' i derslerde gereksiz ayrıntıya girildiğini düşünmediklerini belirtmişlerdir. Yine, öğretmen adaylarının % 19' u bu konuda kararsız olduğunu belirtirken, % 46'sı derslerde gereksiz ayrıntıya girildiğini belirtmişlerdir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının yarıya yakını derslerde karşılaştıkları sorunlara ilişkin olarak, derslerde gereksiz ayrıntıya girildiğini düşünmektedirler. Öğretmen adayları bu konu ile ilgili açıklayıcı bir görüş belirtmemişlerdir, bu bağli olarak durumun nedeni tam olarak bilinmemektedir.

Tablo 27. Öğretmen Adaylarının ‘‘Coğrafya derslerinde daha çok hangi konularda bilgi edindiniz?’’ İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Konu	%
Fiziki Coğrafya	11,3
Beşeri Coğrafya	27,0
Ekonomik Coğrafya	12,0
Ülkeler Coğrafyası	7,0
Türkiye Coğrafyası	16,3
Bölgeler Coğrafyası	26,3
Toplam	100,0

Tablo 27 incelendiğinde, öğretmen adaylarının coğrafya derslerinde % 27 oranında beşeri coğrafya, % 26 oranında bölgeler coğrafyası, % 16 oranında Türkiye coğrafyası, % 12 oranında ekonomik coğrafya, % 11 oranında fiziki coğrafya ve % 7 oranında ülkeler coğrafyası konularını öğrendiklerini görmekteyiz. Elde edilen veriler sonucunda öğretmen adaylarının en çok beşeri coğrafya en az ise ülkeler coğrafyasının konuları ile ilgili bilgi edindiği söylenebilir.

Tablo 28. Öğretmen Adaylarının “Coğrafya derslerinde öğrendiğiniz bilgiler ile ilgili olarak gelecekte daha çok hangi konulara ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz? ” İfadesine Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Konu	%
Fiziki Coğrafya	6,0
Beşeri Coğrafya	22,0
Ekonomik Coğrafya	17,3
Ülkeler Coğrafyası	12,0
Türkiye Coğrafyası	22,6
Bölgeler Coğrafyası	20,0
Toplam	100,0

Tablo 28 incelendiğinde, öğretmen adaylarının coğrafya dersleri ile ilgili olarak gelecekte daha çok % 23 oranında Türkiye coğrafyası, % 22 oranında beşeri coğrafya, % 20 oranında bölgeler coğrafyası, % 17 oranında ekonomik coğrafya ve % 12 oranında ülkeler coğrafyası ve % 6 oranında fiziki coğrafya konularına ihtiyaç duyacaklarını belirttiklerini görmekteyiz. Elde edilen veriler sonucunda öğretmen adayları en çok Türkiye coğrafyası en az ise fiziki coğrafya konularına ihtiyaç duyacaklarını düşünmektedir.

BÖLÜM IV

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde bulgular ve yorumlar kısmında yapılan analiz ve yorumların sonucunda ortaya çıkan sonuçlara ve bu sonuçlara göre geliştirilen önerilere yer verilmektedir.

Sonuçlar

Yapılan araştırmaya göre öğretmen adaylarının % 54' ü kadınlardan, % 46' sı ise erkeklerden oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının % 50' si 3. sınıflardan, % 50' si ise 4. sınıflardan oluşmaktadır. Yine, öğretmen adaylarının % 50' si I. Öğretim' de öğrenim gören öğrencilerden, % 50'si ise II. Öğretim' de öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır.

Öğretmen adaylarının % 54' ü derslerin sayısını yeterli bulmaktadır. Bu durumda, öğretmen adaylarının yarısına yakınının, derslerin sayısının yeterli olduğuna ilişkin görüşleri olumsuz ya da belirsizdir. Yine de, öğretmen adaylarının yarısından fazlası derslerin sayısının yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, öğretmen adaylarının % 39' u derslerin saatini derslerin gerektirdiği çalışmalar için uygun olduğunu belirtmişlerdir. Sonuçlar incelendiğinde, öğretmen adaylarının yarısından fazlası ders saatlerinin derslerin gerektirdiği çalışmalar için uygun olduğu konusunda olumlu bir görüş belirtememişlerdir. Sonuç olarak, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çoğunluğu derslerin sayısının yeterli olduğunu düşünürken, saatlerinin derslerin gerektirdiği çalışmaya uygunluğu konusunda olumsuz ya da kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının % 54' ü dersleri içerik yönünden yeterli bulmaktadır. Buna göre, öğretmen adaylarının çoğu derslerin içeriklerinin yeterli olduğunu düşünmektedir. Ancak, yarıya yakını ders içeriklerinin yeterli olduğu konusunda ya kararsızdırlar ya da olumsuz bir düşünceye sahiptirler. Ayrıca, öğretmen adaylarının % 49' u konuların içeriğinin zor olduğu ifadesine katılmamaktadır. Buna göre, öğretmen adaylarının çoğunluğu konuların içeriğinin zor olduğunu düşünmemektedirler. Bu sonuç göz önüne alındığında, genel olarak öğretmen adaylarının konuların içeriklerini anlamakta zorluk çekmedikleri söylenebilir. Sonuç olarak, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının genel olarak derslerin içeriğini yeterli bulduğunu ve ders içeriklerini zor bulmadıklarını söyleyebiliriz.

Öğretmen adaylarının % 40' ı öğretim elemanlarının derslerde sıklıkla kaynak kullanımına yönlendirmesi ifadesine katılmamaktadırlar. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının neredeyse sadece üçte biri öğretim elemanlarının derslerde sıklıkla kaynak kullanımına yönlendirdiğini belirtmişlerdir. Buradan, öğretmen adaylarının yeterince kaynak kullanmaya yönlendirilmedikleri sonucuna varılabilir.

Öğretmen adaylarının % 89' u derslerde atlas, harita vb. materyallerin sıklıkla kullanıldığını belirtmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının neredeyse tamamına yakını derslerde atlas, harita vb. materyallerin sıklıkla kullanıldığını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, bölümde eğitim öğretim sürecinde derslerin harita, atlas, küre vb. öğretim materyalleri ile desteklendiği söylenebilir. Ayrıca, öğretmen adaylarının % 41'i derslerde etkin öğrenme tekniklerine yer verildiği konusunda kararsız belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan dörtte üçü derslerde etkin öğrenme tekniklerine yer verildiği konusunda olumlu bir yanıt verememiştir.

Öğretmen adaylarının % 86'sı derslerin mesleki gelişimleri açısından yararlı olduğuna inandıklarını belirtmişlerdir. Buna göre, öğretmen adaylarının tamamına yakınının derslerin mesleki gelişimleri açısından yararlı olduğuna inandıkları görülmektedir. Sonuç olarak, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, bölümde mesleki gelişimlerine ilişkin görüşleri genel olarak olumludur.

Öğretmen adaylarının % 91' i derslerde öğrendiği kavramların meslek hayatında kendilerine yardımcı olacağını düşünmektedirler. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının neredeyse tamamı derslerde öğrendikleri kavramların meslek hayatları boyunca kendilerine yardımcı olacağını düşünmektedirler.

Öğretmen adaylarının % 66' sı derslerde öğrendiği bilgileri günlük yaşantılarında etkin olarak kullanabildiklerini belirtmişlerdir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının üçte ikisi öğrendikleri bilgileri günlük hayatlarında etkin olarak kullanabilmektedirler.

Öğretmen adaylarının % 77' si coğrafya derslerinde öğrendiği bilgilerin diğer dersleri de öğrenmesinde yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu coğrafya derslerinde öğrendiği bilgilerin diğer dersleri de öğrenmesinde yardımcı olduğunu söylemişlerdir.

Öğretmen adaylarının % 41' i coğrafya konularına yönelik grafik ve tablo yorumlamayla ilgili yeterli beceri kazandırıldığı konusunda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu, her üç kişiden ikisi, coğrafya ile ilgili grafik ve tablo yorumlama becerisinin kazandırıldığı konusunda olumlu bir görüş belirtmemişlerdir.

Öğretmen adaylarının % 75' i haritalardaki bilgileri analiz etmek için yeterli beceriyi kazandığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Sonuç olarak, araştırmaya katılan öğrenciler haritalardaki bilgileri analiz etmek için yeterli beceriye sahip olduklarını düşünmektedirler. Bu konudaki memnuniyet düzeyleri yüksektir.

Öğretmen adaylarının % 60' ı coğrafya konularına yönelik grafik ve tablolar oluşturabileceğini belirtmişlerdir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının yarısından fazlası coğrafya konularına yönelik grafik ve tablolar oluşturabileceğini düşünmektedirler.

Öğretmen adaylarının % 45' i ise derslerde bilginin yanı sıra beceri de kazandığını belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının % 97' si coğrafya konularının öğretiminde video, slâyt ve resimlere yer verilmesinin öğrenmesini kolaylaştıracağına inandığını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının tamamına yakını coğrafya konularının öğretiminde video, slâyt ve resimlere yer verilmesinin öğrenmesini kolaylaştıracağına inanmaktadırlar. Öğretmen adaylarının bu görüşleri derslerde görsel materyal kullanımının öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği görüşlerini de destekler niteliktedir.

Öğretmen adaylarının tamamına yakını Sosyal Bilgiler bölümünde coğrafya dersliklerinin olmasının etkin öğrenmeler için gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, öğretmen adaylarının tamamına yakını derslerde harita, atlas vb. materyallerin daha fazla kullanılması gerektiğine inanmaktadırlar. Benzer şekilde, öğretmen adaylarının tamamına yakını derslerde arazi çalışmalarına daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

Öğretmen adaylarının % 66'sı derslerde daha çok araştırmaya yönlendirilmesi gerektiği ifadesine katıldıklarını belirtmişleridir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının üçte ikisi derslerde daha çok araştırmaya yönlendirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca, öğretmen adaylarının tamamına yakını derslerde güncel ve popüler konuların öğretimine daha çok yer verilmesini istemektedirler.

Öğretmen adaylarının % 45'i derslerle ilgili kaynaklara kolay ulaşılmadığını belirtmiştir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının önemli bir kısmı kaynaklara kolay ulaşamamaktadır. Öğretmen adaylarının yarıya yakını derslerde karşılaştıkları sorunlara ilişkin olarak, derslerde gereksiz ayrıntıya girildiğini düşünmektedirler.

Elde edilen veriler sonucunda öğretmen adaylarının en çok beşeri coğrafya en az ise ülkeler coğrafyasının konuları ile ilgili bilgi edindiği ve en çok Türkiye coğrafyası en az ise fiziki coğrafya konularına ihtiyaç duyacaklarını düşündükleri söylenebilir.

Öneriler

- 1- Derslerde coğrafi becerilerin kazandırılmasına ilişkin uygulamalara daha fazla yer verilmelidir.
- 2- Ders içerikleri öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde genişletilmelidir.
- 3- Ders saatleri ders içeriklerine bağlı olarak arttırılmalıdır.
- 4- Derslerde arazi çalışmalarına daha çok yer verilmeli, böylece öğrencilere gerçek dünya ilk elden etkileşim fırsatı sunulmalıdır.
- 5- Derslerde güncel ve popüler konuların öğretimine daha çok yer verilmeli, ülke ve dünya çapında meydana gelen yeni gelişmelerden haberdar olmaları sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Bilgili, A.S. (2010). *Sosyal Bilimlerin Temelleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Binbaşıoğlu, C. (2003). *Hayat Bilgisi Öğretimi*. Ankara: Nobel.
- Çalık, T. (2006). Eğitimin Sosyal Temelleri. Küçükahmet, L. (Ed.) *Eğitim Bilimlerine Giriş* içinde. (s.45-61). Ankara: Nobel.
- Demircioğlu, İ. H. (2006). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilimler Hakkındaki Görüşleri. *Biliş*, 36, 113-124.
- Doğanay, H. (2002). *Coğrafya Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Aktif.
- Erden, M. (tarihsiz). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. İstanbul: Alkım.
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara, Meteksan A.Ş.
- Gençtürk, E. (2006). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafya Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Güngördü, E. (2001). *İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Nobel.
- Hoşgörür, V. (2007). Eğitimin Toplumsal Temelleri. Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (Ed.) *Eğitim Bilimlerine Giriş* içinde. (s.131-160). Ankara: Pegem A.
- Karabağ, S. (1998). Coğrafya Öğretiminde Anahtar Sorular ve Kavramlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi(GEFAD)*, 18 (2), 25-41.

- Karabağ, S. ve Şahin, S. (2010). Coğrafya Dersi Öğretim Programı (2005). Karabağ, S. ve Şahin, S. (Ed.) *Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi* içinde. (s.53-74). Ankara: Gazi.
- Karasar, N. (2011). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. Ankara: Nobel.
- Kılıçoğlu, G. (2009). Sosyal Bilgiler Tanımı, Dünyada ve Ülkemizde Gelişimi ve Önemi. Mustafa Safran (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde*. Ankara: Pegem.
- MEB (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Program ve Kılavuzu*. Ankara: MEB
- NCSS (1994). *The Social Studies Professional*. Washington DC: National Council for Social Studies.
- Özav, L. (2001). Eğitim Fakültelerindeki Yeniden Yapılanmanın Coğrafya Eğitimine Etkileri, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 59-69.
- Özçağlar, A. (2011). *Coğrafyaya Giriş*, 6.Baskı, Ankara: Ümit Ofset.
- Öztürk, C. (2012). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinlerarası Bir Bakış. Cemil Öztürk (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi içinde*, (1-31), Ankara: Pegem.
- Öztürk, C. ve Deveci, H. (2011). Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi. Cemil Öztürk (Ed.), *Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları içinde* (s. 1-41). Ankara: Pegem.
- Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2002), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebî Ürünler ve Yazılı Materyaller*. Ankara: Pegem A.
- Safran, M. (2004). İlköğretim Programlarında Yeni Yaklaşımlar: Sosyal Bilgiler. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5, 54-55.
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Spot Matbaacılık.
- Sönmez, V. (1994). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: Şafak.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Anı.

- Sözer, E. (1998). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgilerin Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Şahin, S.(2010). Coğrafya ‘da Çağdaş Öğretim Yöntemleri. Özey,R. ve İncekara,S.,
Coğrafya Eğitiminde Kavram ve Değişimler içinde (s.127-163).Ankara: Pegem A.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay.

EKLER

EK 1. Özgeçmiş

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı	Sarıkaya İmran
Uyruğu	T.C.
Doğum tarihi ve yeri	23.12.1987 Ankara

Eğitim Bilgileri

Eğitim Derecesi	Okul /Program	Mezuniyet yılı
Lise	Abidinpaşa Lisesi	2002-2005
Üniversite	Gazi Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	2007-2011
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği	2011-2015

Yabancı Dil	İngilizce
-------------	-----------

EK 2. Anket

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ LİSANS PROGRAMINDA YER ALAN COĞRAFYA DERSLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Sevgili öğrenci arkadaşım;

Bu anket sosyal bilgiler öğretmen adaylarının lisans programında verilen coğrafya derslerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Formdaki maddelere vereceğiniz cevaplar, çalışmaya ve eğitim öğretim süreçlerine önemli katkılar sağlayacaktır. Anket sonucu elde edilen veriler sadece araştırmanın amacına yönelik kullanılacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır. Bu nedenle araştırma sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız son derece önemlidir.

Araştırmaya katkılarınız ve hassasiyetiniz için çok teşekkür ederim.

İmran SARIKAYA

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Coğrafya Öğretmenliği Yüksek Lisans

Öğrencisi

I. BÖLÜM

Açıklama: Bu bölümde kişisel bilgilere yönelik sorular yer almaktadır. Her bir ifadeyi okuyarak, durumunuza en uygun seçeneği “X” işareti koyarak belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz?

☐ Kadın

☐ Erkek

2. Halen bulunduğunuz sınıf?

☐ 3

☐ 4

3. Öğretim Şekli?

- ☐ I. Öğretim
☐ II. Öğretim

4. Coğrafya derslerinde daha çok;

- ☐ Fiziki Coğrafya
☐ Beşeri Coğrafya
☐ Ekonomik Coğrafya
☐ Ülkeler Coğrafyası
☐ Türkiye Coğrafyası
☐ Bölgesel Coğrafyası, konularında bilgiler edindim

5. Coğrafya derslerimde öğrendiğim bilgiler ile ilgili olarak gelecekte daha çok;

- ☐ Fiziki Coğrafya
☐ Beşeri Coğrafya
☐ Ekonomik Coğrafya
☐ Ülkeler Coğrafyası
☐ Türkiye Coğrafyası
☐ Bölgeler Coğrafyası, konularına ihtiyaç duyacağımı / kullanacağımı düşünüyorum.

II. BÖLÜM

MADDELER		Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Lisans eğitimim sırasında aldığım Coğrafya dersleri ile ilgili olarak;				
1.	Sayısının yeterli olduğunu düşünüyorum.			
2.	İçerik yönünden yeterli buluyorum.			
3.	Kaynaklara kolay ulaşabiliyorum.			
4.	Konuların içeriğinin zor olduğunu düşünüyorum.			
5.	Öğretim elemanları derslerde sıklıkla kaynak kullanımına yönlendirmektedir.			

6.	Derslerde atlas, harita vb. materyalleri sıklıkla kullanılmaktadır.			
7.	Derslerde etkin öğrenme tekniklerine yer verilmektedir.			
8.	Coğrafya konularına yönelik grafik ve tablo yorumlamaya yönelik yeterli beceri kazandırılmaktadır.			
9.	Derslerde çok fazla ayrıntıya girildiğini düşünüyorum.			
10.	Ders saatlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.			
11.	Derslerin mesleki gelişimim açısından yararlı olduğuna inanıyorum.			
12.	Derslerde öğrendiğim kavramların meslek hayatımda bana yardımcı olacağını düşünüyorum.			
13.	Haritalardaki bilgileri analiz etmek için yeterli beceriyi kazandığımı düşünüyorum.			
14.	Coğrafya konularına yönelik grafik ve tablolar oluşturabilirim.			
15.	Derslerde bilginin yanı sıra beceride kazandım.			
16.	Daha önceki öğrenim hayatımda öğrendiğim coğrafya konuları lisans eğitimimde bana kolaylık sağlamıştır.			
17.	Derslerde öğrendiğim bilgileri günlük yaşamımda etkin olarak kullanabildiğimi düşünüyorum.			
18.	Coğrafya derslerinde öğrendiğim bilgiler diğer dersleri de öğrenmeye de yardımcı olmaktadır.			
19.	Coğrafya konularının öğretiminde video, slâyt ve resimlere yer verilmesinin öğrenmeyi kolaylaştıracağına inanıyorum.			
20.	Sosyal Bilgiler bölümünde coğrafya dersliklerinin olması etkin öğrenmeler için gereklidir.			
21.	Derslerde harita, atlas vb. materyaller daha fazla kullanılmalıdır.			
22.	Derslerde arazi çalışmalarına daha fazla yer verilmelidir.			
23.	Derslerde daha çok araştırmaya yönlendirilmelidir.			
24.	Derslerde güncel ve popüler konuların öğretimine daha çok yer verilmelidir.			

GAZİ GELECEKTİR...

